

Zon-gedrag van een mannetje Sperwer *Accipiter nisus*

Henk Jan Hof

In De Takkeling 5 (nummer 3, 1997) en 7 (nummer 2, 1999) zijn artikelen verschenen over het gedrag van zonnende roofvogels, waaronder dat van de Sperwer. In dit artikel zal ik beschrijven wat ik op zaterdag 7 april 2001 heb waargenomen. Alle tijden zijn vermeld in Midden-Europese zomertijd. (MEZT).

Op zondag 1 april 2001 voorzag Jan van Diermen een sperwermannetje van een zender om te kijken of en hoe zijn actieradius in de loop van de broedcyclus varieert. Vanwege de MKZ-crisis werd noodgedwongen een Zutphense stadssperwer gevangen. De vogel wordt zoveel mogelijk op de voet gevolgd. Op zaterdag 7 april 2001 werd al vanaf het krieken van de dag gepeild waar de vogel zich bevond. De zender (van Biotrack, UK) heeft een *activity switch* waardoor in verticale stand een rustig, en in horizontale stand een sneller signaal wordt gegenereerd.

Om 10.45 uur kwam het mannetje, na een jachtvlucht in Warnsveld, terug in het nestbosje, waaruit hij om 09.02 uur was vertrokken. Hij verdween in de dichte dekking. Vanaf 10.45 uur tot 11.10 uur gaf de zender een rustig geluid. Het mannetje voerde in die tijd dus niks uit. Om 11.10 uur komt het mannetje uit de dekking van het nestbos (wilgenstruweel met meidoorn, sleedoorn, vlier en zwarte els) en gaat in de nestboom zitten -die aan de rand van het perceel staat-, en wel vol in de zon en poetst enkele veren op zijn ... (rug?). Het blijft volop zonnig en om 11.13 uur gaat het mannetje met de rug schuin naar de zon toe zitten en spreidt vervolgens beide vleugels. De vleugels werden niet geheel gestrekt gehouden, evenmin als de staart die maar heel iets uitstond. Deze houding werd gedurende 30 seconden aangehouden. Op het moment dat de zon verdween nam het sperwermannetje weer zijn normale lichaamshouding aan (alles weer dichtgevouwen). Om 11.25 uur werd tijdens intense zonneshijn alleen de linkervleugel half gespreid. De vleugel rustte met de langste (?) handpen op de tak waarop de vogel zat. Het spreiden van één vleugel hield hij korter vol dan dat van beide vleugels, echter niet zo kort dat alleen gesproken kan worden van het strekken van de vleugel. Ook na dit zonnebad werd het lichaam weer in de normale houding teruggebracht, zonder dat dit gepaard ging met een bijvoorbeeld extra poetsen van het verenkleed (ook de zender op zijn staart liet hij met rust). Wellicht was hiervoor geen tijd, hij werd om 11.28 uur verjaagd door een in de directe nabijheid nestelend paartje eksters. Tijdens beide zonnhoudingen is me niet opgevallen dat zijn snavel openstond. De rest van de dag deed hij weinig, rond drie uur kringelde hij tot grote hoogte voor een baltsvlucht die een half uur in beslag nam. Daarna duurde het tot 18.12 voor hij eindelijk weer ging jagen... Het is opvallend dat dit sperwermannetje de tijd heeft of neemt voor zoveel niks doen en dat ook nog eens bekroont met een zonnebad.

Nestbouwend adult vrouwtje
Sperwer (Guido Aijkens).
*Nest-building adult female
Sparrowhawk.*

Ik veronderstelde, aangenomen dat zijn vrouwtje over tien tot veertien dagen met de eileg start, dat hij rond deze datum druk zou jagen voor zijn vrouwtje, zodat zij reserves voor de eileg kan opbouwen. De waarnemingen van deze dag laten echter zien dat dit mannetje zelfs bij mooi weer overdag niet veel doet. Hij brengt een groot gedeelte van de dag al lummelend in het nestbos door. Aan het opgekalefaterde eksternest werkt hij ook nauwelijks.

Wellicht had hij gewoon zin in een zonnebad na de voorafgaande dagen van kilte en regenval. Bovendien is het, gelet op de drukte in dit bosje, opmerkelijk dat de vogel dit relaxte gedrag vertoonde. Het kleine nestbos wordt doorsneden door paden en op alle uren van de dag passeren er mensen, al dan niet in gezelschap van loslopende honden. Ik verwachtte dat hij alert zou blijven, maar kennelijk went zo'n vogel aan alles, zolang het hem maar niet bedreigt.

Met dank aan Jan van Diermen voor aanvullende observaties en zijn commentaar op het concept van dit stukje.

Summary: A sunning male Sparrowhawk *Accipiter nisus*

A radio-tagged adult male Sparrowhawk started preening in the full sun after having rested in the cover of a woodlot between 10.45-11.10 hr on 7 April 2001. It assumed a sunning posture for 30 seconds, with half-spread wings and tail, turning its back towards the sun. As soon as the sun disappeared, a normal stance was again adopted. An even shorter sunning posture was seen when the sun reappeared at 11.25 hr, this time only the left wing was half-spread and the longest primary rested on a branch. During the previous days, the weather had been adverse (cold, wet). Despite the fact that this male had a partner, he spent most of its time near the nest site, apparently neither hunting nor nest-building.

Literatuur

- Bijlsma R.G., 1997. Zongedrag van Wespendif *Pernis apivorus*. De Takkeling 5(3): 31-37.
Bijlsma R.G., van den Brink B., Koks B., Poschkens R. & de Vlaming P. 1999. Zongedrag van Grauwe Kiekendief *Circus pygargus*, Havik *Accipiter gentilis*, Sperwer *A. nisus* en Buizerd *Buteo buteo*. De Takkeling 7: 107-112.

Adres: van Hoornlaan 58, 7207 JL Zutphen.